

СПІВПРАЦЯ БОГДАНА ОСАДЧУКА З ПАРИЗЬКОЮ «КУЛЬТУРОЮ»

П. З. Лодин

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;
76000 м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;
тел. +380982501499, e-mail: p.lod@wp.pl*

У статті аналізується еволюція розвитку співпраці активного прихильника українсько-польського примирення, видатного публіциста Богдана Осадчука з польським еміграційним часописом «Kultura», основні вектори такого співробітництва. Виокремлюються основні ідеї та принципи публіцистичної діяльності автора у періодичному виданні. Акцентується на темі підтримки ідеї української незалежності, налагодженні українсько-польського співробітництва, подоланні стереотипів, двосторонніх відносинах між незалежними державами як проблематиці його текстів.

Ключові слова: *українсько-польське примирення, українсько-польські відносини, українська незалежність, українсько-польське співробітництво, стереотип.*

Установлений після II світової війни геополітичний уклад у Центрально-Східній Європі детермінував роль еміграції в налагодженні міжнаціонального примирення. Водночас фрагментарність еміграційних еліт обумовлювала відсутність єдиної позиції щодо напрямку розвитку регіону та архітектури міжнаціональних відносин в майбутньому. Лише окремим інституціям вдавалось консолідувати зусилля своїх прибічників довкола суспільно значущих концепцій і цілеспрямовано впроваджувати на практиці запропоновану програму.

Польський еміграційний часопис «Kultura» (1947-2000 рр.), який видавався в Римі, а згодом Парижі, справедливо можна вважати одним із ключових осередків східноєвропейської еміграції. Талант його головного редактора Єжи Гедройця дозволив об'єднати багатьох знакових інтелектуалів довкола ідей міжнаціонального примирення в регіоні і впровадження мирних методів антитоталітарної боротьби. Активно співпрацював з часописом Богдан Осадчук (1920-2011 рр.) – український історик, публіцист та політичний аналітик. Послугувався також псевдонімами *ВЕО, Юрій Чорноморський, Alexander Korab, Berlińczyk*. Він послідовно сприяв процесу українсько-польського примирення, що стало одним із програмних засад його співпраці зі середовищем «Kultura».

Б. Осадчук в умовах післявоєнної еміграції опинився в Західному Берліні, де як журналіст систематично дописував в німецькі і швейцарські видання (від 1947 р. співпрацював із такими виданнями як «Die Neue Zeitung», «Die Zürcher Zeitung», «Der Tagesspiegel»; від 1956 р. – співробітник впливової швейцарської газети «Die Neue Zürcher Zeitung») щодо стану справ в комуністичному блоці. Був пов'язаний із ліво-ліберальною Українською Револуційно-Демократичною партією, яка об'єднувала в основному вихідців з радянських республік. Вона виступала проти радянського імперіалізму, оголошувала програму демократизації України і встановлювала контакти з представниками інших народів СРСР [12, 22, s. 109]. Ці факти біографії і поглядів допомагають в аналізі позицій, на основі яких співпрацював український публіцист із польським еміграційним часописом та ролі, яка відводилась йому у впровадженні концепцій «Kultur».

Поштовхом до налагодження співробітництва зі суспільно-політичним осередком для українського діяча еміграції стала його зустріч з Є. Гедройцем та Юзефом Чапським на Конгресі Свободи Культури в Берліні в 1950 р. – форумі, що зібрав західних інтелектуалів для обговорення проблеми протистояння комуністичним впливам [1, с. 45, 5, с. 15]. Як згадував згодом Б. Осадчук, це знайомство було переломною подією в житті, оскільки йому імпонувало властиве середовищу чітке усвідомлення власних цілей, незалежність та новаторство в мисленні, що відповідало завданням сучасності і майбутнього [9, с. 219; 36, s. 206; 39, s. 443-444].

Вважаємо, що основні вектори співпраці Б. Осадчука з паризьким часописом можна умовно класифікувати за такими аспектами: інформаційно-агітаційна, посередницька та публіцистична діяльність.

Інформаційно-агітаційна діяльність обумовлювався журналістською практикою Б. Осадчука в західних ЗМІ. Це дозволяло поширювати і пропагувати у відповідному медіапросторі важливі ідеї еміграційного часопису, інформувати про видання видавничого дому «Kultur». Загалом Є. Гедройць називав таку діяльність «*publicity*» для «Kultur» [10, с. 204].

Посередницька діяльність, як вважаємо, полягала у забезпеченні зв'язків між редактором часопису та представниками української еміграції за сприяння Б. Осадчука. Є. Гедройць, зазначаючи про заслуги українського публіциста, акцентував особливу увагу на тому, що він полегшив налагодження контактів із чільними українськими діячами [8, с. 7]

Проте основним предметом дослідження є власне публіцистична діяльність Б. Осадчука як автора в «Kulturze». Тематика його публікацій та підготовлених за його участі декларацій розкривали суть співпраці зі середовищем часопису. Український публіцист сприяв формуванню програм «Kultur». Він доповнив її дискурс, репрезентуючи помірковану позицію української еміграції, а з розпадом СРСР – аналізуючи про-

блеми посткомуністичного розвитку України та сучасних українсько-польських відносин. Також дописував під псевдонімом *Berlińczyk* щодо стану німецьких справ, що дозволило польському досліднику Базилію Керському назвати його де-факто берлінським кореспондентом «Kultury» [20, s. 134].

Б. Осадчук дебютував у новоствореній в 1952 р. рубриці «Українська хроніка». У листуванні з Є. Гедройцем, автор стверджував про намагання в новому розділі представити польському читачеві цілісну картину українських поглядів [5, с. 93; 19, s. 185]. Як зауважує польська дослідниця Івона Хофман, еміграційні хроніки часопису описували життя еміграції Польщі та сусідніх народів, важливих з геополітичної точки зору [18, s. 87-88]. Вони виконували інформаційну функцію, презентували позицію середовища часопису щодо важливих питань та сприяли згодом викладенню *idei ULB*, що в публіцистиці Юліуша Мєрошевського передбачала підтримку Польщею самостійницьких прагнень українців, білорусів і литовців, відмову від польських претензій щодо спірних у минулому територій східних сусідів.

Постання «Української хроніки», яку активно формував Б. Осадчук поряд із іншими авторами, свідчило про активізацію української проблематики. Період співпраці українського публіциста, як вважаємо, співпав із поступовим формуванням у політичній лінії «Kultury» ідеї підтримки незалежності неросійських народів СРСР, найперше українців, білорусів та литовців. У рамках цього процесу можна розглядати пропагування ідеї української самостійності представниками еміграційного середовища на уже згадуваному Берлінському Конгресі та інших міжнародних форумах [3, с. 83]. Як автор української хроніки Б. Осадчук намагався представити проблеми радянської України, прагнення українців до самостійності, труднощі в збереженні національної свідомості, підґрунтя антикомуністичного опору [19, s. 185]. У такий спосіб він сприяв розвитку українського питання на сторінках часопису, що з часом трансформується в програму підтримки української самостійності.

Такий напрям лінії «Kultury» відрізнявся від політики США – однієї з основних потуг біполярної системи міжнародних відносин, щодо Східної Європи в післявоєнний період. Зокрема Б. Осадчук вказував на спроби американських кіл вирішити українське питання в рамках російського [13, s. 103]. Водночас він вважав помилковим і неприпустимим покладання надій еміграції на застосування американцями засад *liberation*, тобто політики визволення поневолених народів в регіоні. На противагу їй перемогла концепція *containment* – тобто утримання й обмеження радянських впливів і домінування. Така ситуація означала довготривалий процес впровадження ідей Є. Гедройця щодо міжнаціонального зближення і примирення [34, s. 44].

Період співпраці українського публіциста з паризьким часописом співпав зі стадією переходу процесу українсько-польського примирення

від моделі міжурядових переговорів до моделі народної дипломатії [2, с. 529]. Етапом, що засвідчив початок цієї зміни можемо вважати пресо-ву дискусію 1947-1948 рр. на сторінках еміграційних видань у таборах для переміщених осіб у Німеччині. Б. Осадчук на сторінках «Kultury» дав негативну оцінку наслідкам дискусії, яка «розвивалася неорганічно, одразу взявшись за розв'язання ключових та ієрархічно найвищих проблем (наприклад, форм федерації), залишаючи за бортом багато справ і важливих скалок». Натомість пропонувався «шлях копіткого подолання упереджень і образ, встановлення постійного контакту для обміну думками і поглядами» [9, с. 44-61; 15; 39, с. 104-109].

Програма «Kultury» включала поетапне опрацювання моделі українсько-польського примирення. Вона полягала в окресленні і розв'язанні актуальних питань, без яких була неможливою подальша нормалізація білатеральних відносин. Про ідейні засади середовища часопису свідчив його дискурс. Зокрема артикуляція теми «союзу Пiлсудського – Петлюри 1920 р.» вказувала на прихильність концепціям українсько-польського зближення.

Публіцисти часопису оперативно реагували на цілеспрямовані спроби радянської пропаганди завадити налагодженню примирення. Подібною інсинуацією можна вважати «справу *Оберлендера*», що розгорталася в 1960-их рр. [6]. Б. Осадчук, як безпосередній оглядач німецького процесу, аналізував його внутрішньо- і зовнішньополітичні складові, акцентував увагу на спекулятивному характері обвинувальних матеріалів у східнонімецькій пресі. Він вказував на ширший контекст справи, зокрема спробу перекласти вину за військові злочини, вчинені НКВД у львівських в'язницях на українських націоналістів у складі *батальйону «Нахтігаль»*. Український публіцист підтримав ідею зі створення Міжнародної комісії для розслідування, яка складалася би з українців, поляків та євреїв як механізму вирішення ситуації [14].

Попри декларування офіційною владою дружби і партнерства між членами соцтабору публіцист «Kultury» констатував незадовільність тодішнього стану розвитку українсько-польських стосунків. Серед актуальних проблем, які потребували вирішення, Б. Осадчук виділяв культурну, освітню та проблему свободи рухів національних меншин, вказував на необхідність постійного інформування про стан справ сусіднього народу [35, с. 82].

Своєрідним індикатором позицій співпраці Б. Осадчука і Є. Гедройця виступив процес підготовки «Декларації в українській справі» 1977 р. Український дослідник Микола Генік окреслив суспільно-політичні умови появи документу, зокрема підписання Гельсінських домовленостей 1975 р., актуалізацію східноєвропейської проблематики у зв'язку з президентською кампанією в США, появу третьої хвилі російської еміграції та посилення в УРСР русифікації [4, с. 213]. Саме останні дві обставини сформували проблемне поле для виникнення тимчасо-

вого конфлікту між редактором «Kultury» та українським публіцистом. Б. Осадчук критично ставився до налагодження Є. Гедройцем зв'язків із російським еміграційним часописом «Континент» Владіміра Максимова [5, с. 47-48]. Намагаючись модерувати діалог, Є. Гедройць просив українську сторону представити свої вимоги. Репрезентував їх саме Б. Осадчук, який ставив за умову співпраці відкрите засудження представниками російської еміграції процесу русифікації, декларування солідарності у справі відокремлення України від Росії, готовність до обговорення питань щодо проблеми національних меншин [4, с. 215].

Вирішення основних моментів конфлікту спричинило появу в травні 1977 р. на сторінках «Kultury» «Декларації в українській справі», яку підписали 14 представників російської, польської, чеської та угорської еміграції. У заяві порушувалося питання звільнення від радянського колоніалізму як народних демократій Центрально-Східної Європи, так і інкорпорованих союзних республік, серед яких виділяли українців, білорусів та литовців; необхідності звільнення росіян від імперських амбіцій. На пріоритетне місце декларація ставила українців як найбільш поневоленого народу СРСР, який, поряд із литовцями, найбільше у боротьбі прагне до державного існування [17].

Б. Осадчук позитивно оцінив значення «Декларації в українській справі» і роль «Kultury» в створенні сприятливих передумов до появи документу. Він розглядав декларацію як маніфест, що надавав проблемі визволення України міжнародного характеру. Стверджувалося, що у відносинах українців із Польщею, Угорщиною і Чехословаччиною, представники еміграцій яких виступили підписантами заяви, залишались неврегульованими лише проблеми національних меншин у межах нових кордонів. Б. Осадчук відзначав, що приклад «Kultury» мав вирішальний вплив на кількох російських інтелектуалів і політиків молодшого і середнього покоління, які, можливо, звільнилися від імперіалістичних поглядів. Тому український публіцист вважав появу документу першим кроком до початку всесторонньої дискусії на тему розвитку майбутніх відносин на засадах рівних з рівними, вільних з вільними [8, с. 141-145; 26].

Саме питання можливості демократизації Росії Б. Осадчук згодом назвав пунктом розбіжностей з поглядами Є. Гедройця [16, с. 21] Це дозволяє стверджувати польському досліднику Мачею Мрузу, що *modus vivendi* в складних польсько-українських питаннях мав для Б. Осадчука другорядне значення в порівнянні з переконанням росіян відмовитися від імперської ментальності і визнати українське прагнення до незалежності [7, с. 48; 23, с. 96]. Водночас слід визнати, що відмінності в окремих поглядах автора і редактора часопису не стали дестабілізуючим чинником для співпраці, а завдяки узгодженню інтересів навіть виконали конструктивну функцію. Про це свідчать прийняття «Декларації в українській справі», еволюція формування стратегії і програм «Kultury»

та роль Б. Осадчука в цих процесах. Запорукою довготривалої співпраці була готовність обох сторін до діалогу і пошуку компромісу. Тому декларацію розглядаємо в контексті формування ширшої *концепції ULB* та як фактор, що сприяв в подальшому розробці моделі українсько-польського примирення в політичній лінії часопису.

Б. Осадчук вважав, що питання українсько-польських відносин будуть вирішуватися не на рівні еміграції, а державами – Польщею і Україною [11, с. 25]. Це означало важливість поступового перенесення ідей «Kultura» в практичну політичну площину обох суспільств. Тому значну увагу часописом було приділено зустрічі в 1990 р. в Яблонній під Варшавою українських і польських парламентарів, які стояли на опозиційних до радянської системи позиціях. Тематика конференції в основному стосувалась питань минулого двосторонніх відносин, необхідності усунення негативних стереотипів [2, с. 532; 21]. Спостерігачем від української сторони був Б. Осадчук, який відзначив відкритість учасників діалогу, готовність вислухати протилежні аргументи [38, с. 38]. Згодом він із розчаруванням констатував гальмування процесу реалізації проголошених заяв на практиці, а тому наполягав на створенні тимчасової інституції з врегулювання актуальних питань [24, с. 63].

Активізація співпраці Б. Осадчука з «Kultura» як її автора співпала з отриманням незалежності України внаслідок розпаду СРСР. Узагальнюючи дискурс серії його репортажів із представниками державного керівництва, дипломатії та парламентської опозиції, можемо стверджувати, що в них були озвучені пріоритети зовнішньої політики України, основні моменти майбутнього розвитку українсько-польських відносин, ставлення української опозиції до ролі Польщі в регіональних процесах [29, с. 115; 30, с. 118-120; 31, с. 104].

Про історичну місію, яку покладав Б. Осадчук на польське керівництво щодо реалізації білатерального співробітництва свідчив його лист до Леха Валенси, в якому попередником президента Польщі у його діяльності, з точки зору історичної ролі, він називав Юзефа Пілсудського [9, с. 222-224; 37, с. 108-109]. Попри важливість підписаного в 1992 р. Договору про добросусідство, дружні відносини і співробітництво між Україною і Польщею, український публіцист констатував, що угода не отримала належного відгуку через підтримку ідеї співпраці [25, с. 139]. Він вважав тупиковою ситуацію стану українсько-польських відносин, яка склалась в подальшому, покладав за це вину на обидві сторони [33, с. 128].

Автор «Kultura» підкреслював можливість розвитку співробітництва у душі спільних завдань на майбутнє лише в умовах спільної справи обох держав і суспільств, організаційних зусиль існуючих політичних сил, державних і громадських інституцій, економічних осередків, науки, мистецтва, туризму. Також акцентував на необхідності створення спеціалізованих установ, наприклад Центру культури, спільних програми ви-

вчення мов, проведення концертів, вистав, авторських вечорів [10, с. 209; 32, s. 104-105]. Це свідчить, на нашу думку, що український публіцист виокремлював два рівноцінно важливі рівні в процесі українсько-польського примирення та співробітництва: політичний та суспільний (побутовий).

Намагаючись підбити певні підсумки реалізації програми «Kultury», український публіцист вважав її успіхом сприйняття суспільствами ідей Є. Гедройця та Ю. Мєрошевського щодо визнання повоєнних кордонів та неприпустимості існування подальших територіальних претензій між народами регіону. Натомість стверджував про цілковитий провал виконання наступного етапу концепції часопису. Останній він пов'язував із побудовою системи регіональної безпеки і співробітництва, шансами створення якої після падіння радянського імперіалізму не скористалась найперше Варшава як потенційний ініціатор майбутнього устрою [32].

Б. Осадчук сприяв актуалізації теми інтеграції на сторінках «Kultury» через висвітлення політичних пропозицій, що звучали з боку обох сторін. Аналіз його публікацій протягом цього періоду дозволяє ствердити про високу частоту артикуляції ідеї Міжмор'я – федеративного чи конфедеративного проекту інтеграції народів у географічному та історично-політичному просторі між Адріатичним, Балтійським та Чорним морями або між Росією та Німеччиною. Проф. М. Мруз про зацікавлення Б. Осадчука даною концепцією відзначає наступне: «Адаптована до сучасних умов стара ідея Міжмор'я не містила внутрішньо послідовної і інтелектуальної новаторської ідеї, не була вона і прикладом класичної політичної думки в розуміння політичних визначень, однак її привабливість слідувала з геополітичних, і, певною мірою, воєнно-політичних реалій Центральної і Східної Європи після розпаду Радянського Союзу і формування нової політичної карти, так важливої для міжнародної безпеки і стабілізації Старого континенту» [7, с. 48].

Важливим елементом примирення Б. Осадчук вважав подолання польсько-українських стереотипів, а в зв'язку з цим створення змішаної комісії щодо ревізії підручників із історії. На його думку, надзвичайно ускладнювали процес порозуміння релігійна ворожнеча, затяжні конфлікти стосовно ревіндикації церковного майна та навколо цвинтаря Орлят у Львові [10, с. 209; 27].

Підводячи певні підсумки початкових кроків України після здобуття незалежності, Б. Осадчук відзначав балансування молодого демократії, підкреслював різкий контраст між зовнішньою стабілізацією на міжнародній арені і внутрішньою політично-економічною кризою. З іншого боку вказував на важливі ініціативи польського уряду і особисто тодішнього президента Александра Квасневського, зокрема: підтримку участі України в Раді Європи, запрошення українського президента Леоніда Кучми на неформальний саміт лідерів Центрально-Східної Євро-

пи, присутності України на Економічному Форумі в Криниці-Здруй, зустрічі президентів України, Польщі і Литви у Вільнюсі, активності неурядових організацій в справі українсько-польського примирення [19, s. 192].

14 вересня 2000 р. Є. Гедройць помер і згідно з його заповітом мав припинити існування також еміграційний часопис. В останньому номері Б. Осадчук підсумував роль Редактора для налагодження фундаментально важливих процесів у регіоні: «Не слід мати занадто буйної фантазії щоб уявити, що відбувалося би в нашому регіоні, які конфлікти, національні і прикордонні авантюри гуляли би в головах суспільств Центрально-Східної Європи, якщо би не перемогла поступка дружбі і співробітництву, випрацюваних у паризькому колі Kultury під егідою Гедройця» [28, s. 19].

Український політолог і публіцист Б. Осадчук був активним промотором міжнаціонального примирення двох найбільших народів ЦСЄ. Завдяки співпраці з польським еміграційним часописом “Kultura”, редактованого Є. Гедройцем, він зробив значний внесок в теоретичне опрацювання та втілення цієї ідеї на практиці. В концепції українсько-польського примирення, яка простежується в публікаціях Б. Осадчука, можемо окреслити ряд важливих складових, зокрема спонукання східноєвропейської інтелектуальної еліти до підтримки ідеї української незалежності, розробку проектів інтеграції, подолання негативних міфів і стереотипів, а також аналіз актуальних відносин на політичному та суспільному рівні між незалежними Україною та Польщею.

Література

1. Бердиховська Б. Людина з простору свободи / Б. Бердиховська // Критика. – 2011. – №11-12 (169-170). – С. 45-47.
2. Генік М. Польсько-українське примирення у політичній діяльності Богдана Осадчука / М.А. Генік // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Спецвипуск. – С. 529-535.
3. Генік М. Проблема української державності у політичних концепціях польської еміграції / М.А. Генік // Слов'янський вісник. Збірник наукових праць. Серія: Історичні та політичні науки. – Вип. 15. – Рівне, 2013. – С. 82-86.
4. Генік М. Роль «Декларації в українській справі» 1977 року в досягненні польсько-українського примирення / М.А. Генік // Україна-Польща: історична спадщина і суспільна свідомість. – 2010-2011. – Вип. 3-4. – С. 212-221.
5. Єжи Гедройць та українська еміграція. Листування 1950-1982 р. / Упоряд., передне сл., коментарі Б. Бердиховської. – К.: Критика, 2008. – 752 с.
6. Лодин П. Політичний контекст «справи Оберлендера»: суть процесу та встановлення історичної правди на сторінках «Kultury» / П. Лодин //

- Особистість, суспільство, політика: Матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. / За ред. С. Терепищого. – Ч.2. – Люблін: WSEI, 2015. – С. 119-121.
7. Мруз М. Европейский выбор Украины в исторической перспективе. От Мазепы до Ющенко / М. Мруз // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Вип. 97. Част. II (у двох частинах) – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ІМВ, 2011. – Ч. II. – С. 40-53.
8. Осадчук Б. Україна, Польща, світ: Вибрані репортажі та статті / Б. Осадчук. – К.: Смолоскип, 2001. – 356 с.
9. Простір свободи. Україна на шпальтах паризької «Культури»: пер. з пол. / Упоряд., підгот. текстів, передне слово і коментарі Б. Бердиховської. – К.: Критика, 2005. – 527 с.
10. Сеніч М. Між Берліном і Парижем: співпраця Богдана Осадчука і Єжи Гедройця / Марія Сеніч // Вісник ПНУ. Серія: Політологія. – Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2013. – Вип. 6-7. – С. 205-213.
11. Чех М. Розкриймо карти, панове! – розмова з проф. Вільного університету в Західному Берліні, Богданом Осадчуком / М. Чех // Зустрічі. – 1990. – № 1-2. – С. 24-32.
12. Ясь О. ОСАДЧУК Богдан Іванович [Електронний ресурс] / О.В. Ясь // Енциклопедія історії України: Т. 7: Мі-О / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2010. – [728 с.: іл.]. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Osadchuk_B (останній перегляд: 12-05-2017).
13. ВЕО. Kronika ukraińska / ВЕО // Kultura. – 1952. – № 12/62. – S. 103-105.
14. ВЕО. Oberlandaer z perspektywy Berlina / ВЕО // Kultura. – 1960. – № 3/149. – S. 135-139.
15. ВЕО. Polonica w prasie ukraińskiej / ВЕО // Kultura. – 1952. – № 6/56. – S. 87-96.
16. Bohdan Osadczyk (opracował na podstawie zapisu Łukasz Jasina) / Aktualność przesłania paryskiej «Kultury» w dzisiejszej Europie // Łukasz Jasina, Jerzy Kłoczowski i in. (red.). – Lublin: IESW, 2007. – S. 19-21.
17. Deklaracja w ukraińskiej sprawie / Kultura. – 1977. – № 5/356. – S. 66-67.
18. Hofman I. Kroniki emigracyjne paryskiej «Kultury»: rekonesans badawczy / Iwona Hofman // Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia. – 2002. – Tom 9. – S. 87-99.
19. Hofman I. Tematy polsko-ukraińskie Bohdana Osadczyka w paryskiej «Kulturze» / Iwona Hofman. – Streszcz. ang. // Przegląd Politologiczny. – 2011. – R. 16, nr 3. – S. 185-194.
20. Kerski B. Zimnowojownik z Berlina/ Besil Kerski, Bohdan Osadczyk, Andrzej St. Kowalczyk // Przegląd polityczny. – 2001. – Nr 51. – s. 134-141.

21. Komunikat / Kultura. – 1990. – № 6/513. – S. 40.
22. Kowalczyk A. Wena do polityki: o Giedroyciu i Mieroszewskim / Andrzej Stanisław Kowalczyk. – T. 1. – Warszawa: Bibl. Więzi, 2014. – 480 s.
23. Mróz M. Strategiczne partnerstwo polsko-ukraińskie w wizji politycznej Bohdana Osadczyka / M. Mróz // Ze studiów polsko-ukraińskich [pod red. M. S. Wolańskiego i Ł. Leszczenko]. – Wrocław, 2008. – S. 91-101.
24. Osadczyk B. Cóż dalej, Panowie Polacy? / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1990. – № 9/516. – S. 63-67.
25. Osadczyk B. Od Belwederu do Kamieńca / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1992. – № 7/538 – 8/539. – S. 138-142.
26. Osadczyk B. Pierwszy krok / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1977. – № 9/360. – S. 87-90.
27. Osadczyk B. Polska i Ukraina. Przemyskie zakłócenia przyjaźni / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1996. – № 6/585. – S.122-123.
28. Osadczyk B. Pożegnanie z Jerzym Giedroyciem / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 2000. – № 10/637. – S. 18-19.
29. Osadczyk B. «Pragniemy ścisłej współpracy z Polską». Wywiad z Prezydentem Ukrainy Leonidem Krawczukiem / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1992. – № 1/532 – 2/533. – S. 114-117.
30. Osadczyk B. «To były najszcześniejsze dni w moim życiu». Rozmowa z Ambasadorem Polski w Kijowie – Jerzy Kozakewiczem / B. Osadczyk // Kultura. – 1992. – № 1/532 – 2/533. – S. 118-122.
31. Osadczyk B. «Sytuacja jest bardzo poważna». Wywiad z przywódcą opozycji Ukrainkiej Władysławem Czornowilem / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1992. – № 10/541. – S. 101-105.
32. Osadczyk B. Ukraina sam na sam / B. Osadczyk // Kultura. – 1993. – № 12 /555. – S. 102-109.
33. Osadczyk B. Władza nad przepaścią / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1993. – № 1/544 – 2/545. – S. 121-128.
34. Osadczyk B. Wyjątkowe zwycięstwo / B. Osadczyk // Jerzy Giedroyc: kultura, polityka, wiek XX: debaty i rozprawy / red. Andrzej Mencwel [i in.]. – Warszawa: UW, 2009. – S. 43-44.
35. Osadczyk B. Współczesna Ukraina / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1964. – № 5/199. – S. 82-86.
36. Osadczyk B. Wyznania i zeznania ukraińskiego polonifila / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1977. – № 7/358 – 8/359. – S. 202-207.
37. Osadczyk B. Z Wałęsą na Ukrainie / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1993. – № 7/550 – 8/551. – S. 106-114.
38. Osadczyk B. Zbliżenie polsko-ukraińskie / Bohdan Osadczyk // Kultura. – 1990. – № 6/513. – S. 37-38.
39. Zamiłowanie do spraw beznadziejnych. Ukraina w «Kulturze» 1947-2000 [Wybór, opracowanie i posłowie Bogumiła Berdychowska]. – Paryż-Kraków: Instytut Literacki - Instytut Książki, 2016. – 624 s.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 18.10.2017 р.
Рекомендовано до друку д.істор.н., професором Климончуком В.Й.,
д.політ.н., професором Гоном М.М. (Рівне)*

**BOHDAN OSADCHUK'S COOPERATION WITH
THE PARIS «KULTURA»**

P. Z. Lodyn

*Vasyl Stefanyk Precarpathian National University;
76000 Ivano-Frankivsk, st. Shevchenko, 57;
tel. +380982501499, e-mail: p.lod@wp.pl*

The article analyzes the evolution of the cooperation between the prominent journalist and active supporter of the Ukrainian-Polish reconciliation Bogdan Osadchuk and the Polish emigre magazine «Kultura», and the main vectors of such cooperation. The basic ideas and principles of the author's journalistic activity in «Kultura» are singled out. It deals with the idea of the Ukrainian independence and the establishment of the Ukrainian-Polish cooperation. It also considers the overcoming stereotypes and bilateral relationship between the independent countries as the problems of his texts.

Key words: *the Ukrainian-Polish reconciliation, the Ukrainian-Polish relationship, the Ukrainian independence, the Ukrainian-Polish cooperation, the stereotype.*